

Stortingets utredningsseksjon

Til: (...)

Dato: 12.02.2020

Utreder: (...)

Oppdragsnr: 2020046

Varighet og forlengelse av utvinningslisenser

OPPDRAK:

Alle utvinningslisensen har en dato der går ut. Når den går ut er det vel mulig å ikke forlenge den? Eller er det noe i lovverket som gjør at den «må» forlenges?

SAMMENDRAG

Varigheten til en utvinningstillatelse er regulert i petroleumsloven § 3-9, og i den enkelte utvinningstillatelse.

Etter § 3-9 første ledd kan en utvinningstillatelse i første omgang gis for inntil 10 år (letefasen/Initiell periode). I praksis gis vanligvis slike utvinningstillatelser med seks års varighet.

Formål med letefasen er å kartlegge mest mulig av området for å klarlegge hvilke deler som kan være drivverdige. For å sikre dette pålegges rettighetshaver en arbeidsforpliktelse i utvinningstillatelsen, som for eksempel plikt til leteboring av et bestemt antall brønner ned til nærmere angitte dybder.

Hvis rettighetshaver i løpet av den initielle perioden har oppfylt arbeidsforpliktelsen som følger av utvinningstillatelsen, har rettighetshaver etter § 3-9 andre ledd *rettskrav* på forlengelse av tillatelsen (Forlengelsesperiode) Forlengelsen skal som hovedregel være på inntil 30 år, men kan i særlige tilfeller være inntil 50 år.

Hvis særlige grunner tilsier det kan utvinningstillatelsen forlenges utover det som følger av forlengelsesperioden.

INNHold

1	Varigheten av en utvinningstillatelse	2
1.1	Oversikt.....	2
1.2	Den initielle periode – letefasen - § 3-9 første ledd	3
1.3	Forlengelsesperioden - § 3-9 andre og tredje ledd	3
1.4	Ytterligere forlengelse - § 3-9 femte ledd.....	4

1 Varigheten av en utvinningstillatelse

1.1 Oversikt

§ 3-9 inneholder regler om varigheten av en utvinningstillatelse og indirekte også regler om hvilke områder som skal tilbakeleveres.

Varigheten utgjøres av to hovedfaser, letefasen/den initielle periode og forlengelsesperioden. Det er i forlengelsesperioden at selve utbyggingen og driften av et felt skjer. Dette er betinget av bl.a. godkjenning av en plan for utbygging og drift (PUD).

Petroleumsloven [§ 3-9](#) lyder slik:

§ 3-9. Varigheten av en utvinningstillatelse m.v.

Utvinningstillatelsen gis for inntil 10 år. Dersom utvinningstillatelsen gis for en kortere periode, kan departementet senere forlenge tillatelsen innenfor rammen på 10 år.

Rettighetshaver som har oppfylt arbeidsforpliktelsen i henhold til § 3-8 og de vilkår som for øvrig gjelder for den enkelte utvinningstillatelse, kan kreve at utvinningstillatelsen forlenges utover perioden som er fastsatt i medhold av første ledd. Forlengelsesperioden skal være fastsatt i den enkelte utvinningstillatelse og skal som hovedregel være inntil 30 år, men kan i særlige tilfeller være inntil 50 år.

Kongen skal ved tildeling fastsette hvor stor del av området for utvinningstillatelsen rettighetshaver kan kreve forlengelse for etter annet ledd. Departementet kan etter søknad samtykke i at rettighetshaver beholder mer enn det området som er fastsatt ved tildeling etter bestemmelsen her.

Kongen kan gi forskrifter om hvordan de områder som tilbakeleveres etter tredje ledd skal være avgrenset.

Departementet kan etter søknad fra rettighetshaver når særlige grunner tilsier det forlenge utvinningstillatelsen utover forlengelsen i annet ledd. Søknad om forlengelse må være kommet inn senest 5 år før utvinningstillatelsens utløp, med mindre departementet samtykker i eller bestemmer noe annet. Departementet fastsetter vilkårene for slik særskilt forlengelse.

I de følgende punkter omtales letefasen/den intielle fasen (første ledd), forlengelsesperioden (andre og tredje ledd), og ytterligere forlengelse (femte ledd). Vi går ikke nærmere inn på fjerde ledd om avgrensning av områder som tilbakeleveres, eller de enkelte frister for innsendelse av søknader. Fremstillingen er i stor grad basert på Hammer m.fl. Petroleumsloven med kommentarer.

1.2 Den initielle periode – letefasen - § 3-9 første ledd

Etter § 3-9 første ledd kan en utvinningstillatelse i første omgang gis for inntil 10 år (Initiell periode). Etter praksis gis det vanligvis slike utvinningstillatelser med seks års varighet.

For å sikre at rettighetshaverne utforsker området som omfattes av utvinningstillatelsen på en hensiktsmessig måte, pålegges disse også en arbeidsforpliktelse i utvinningstillatelsen.¹ Arbeidsforpliknelsen kan bestå i undersøkelse og leteboring av et bestemt antall brønner ned til nærmere angitte dybder eller geologiske formasjoner.

Et sentralt formål med den initielle perioden og arbeidsforpliknelsen er å kartlegge mest mulig av området for å klarlegge hvilke deler av området som kan være drivverdige.

Hvis arbeidsforpliknelsen ikke er oppfylt ved utløpet av den fastsatte initielle perioden vil rettighetshaver normalt være avhengig av forlengelse av perioden for å beholde området.²

Utvinningstillatelsen vil i utgangspunktet bortfalle dersom rettighetshaver ikke har sørget for å søke om slik forlengelse innenfor fristen.

Mange søknader om forlengelse av den initielle perioden skyldes at arbeidsforpliknelsen ikke er helt slutført.

Avgjørelsen av om det skal gis forlengelse etter første ledd andre punktum, er underlagt myndighetenes frie skjønn, både når det gjelder om det skal gis forlengelse, og hvor lang forlengelse som skal gis.

Myndigheten til å forlenge fristen er delegert til Oljedirektoratet i henhold til Petroleumsforskriften [§ 14](#). Bakgrunnen for at myndigheten er delegert er bl.a. at det ved vurderingen er behov for petroleumsfaglig, særlig geologisk, kompetanse.

1.3 Forlengelsesperioden - § 3-9 andre og tredje ledd

Dersom arbeidsforpliknelsen og eventuelle andre vilkår for utvinningstillatelsen er oppfylt i løpet av den initielle perioden, har rettighetshaver et *rettskrav* på forlengelse etter andre ledd.

¹ Arbeidsforpliktelse er regulert i petroleumsloven § 3-8 og petroleumsforskriften § 13. Se også nærmere omtale av konsesjonssystemet på nettsiden [norskpetroleum](#).

² I praksis er det nokså vanlig å løse dette problemet gjennom å dispensere fra arbeidsforpliknelsen etter [pf. § 13](#) annet ledd, slik at det ikke blir nødvendig å forlenge tillatelsen (Hammer m.fl. Petroleumsloven)

Etter loven skal tillatelsen da normalt forlenges med 30³ år, men den kan i særlige tilfeller forlenges med inntil 50 år. Hammer m.fl. skriver bl.a. følgende om dette:

«I forarbeidene nevnes Barentshavet som et mulig eksempel på at «særlige tilfelle» kan tale for en lengre forlengelsesperiode enn 30 år, ettersom man der har krevende geologi, og fordi teknologiske forhold og stor avstand til markedet kan føre til at utbygginger skyves ut i tid⁴. I tillegg kunne man nevnt klimaet og de sårbare fiskeområdene i Barentshavet.»

Det området forlengelsestillatelsen omfatter følger av den opprinnelige utvinningstillatelsen, gitt av Kongen, jf. § 3-9 tredje ledd. Av forarbeidene fremgår at praksis i de ordinære konsesjonsrundene er at områder det kan kreves forlengelse for etter § 3-9 andre ledd avgrenses av petroleumsforekomster påvist ved boring. Dette følger også av nåværende standard for utvinningstillatelse som tildeles ved nummererte konsesjonsrunder.⁵ Rettighetshaver kan søke departementet om å få beholde mer område enn det som opprinnelig var fastsatt.

1.4 Ytterligere forlengelse - § 3-9 femte ledd

Femte ledd åpner for at departementet kan forlenge forlengelsesperioden i andre ledd, dersom «særlige grunner tilsier det». Denne avgjørelsen er underlagt departementets frie skjønn.

Bestemmelsen er bl.a. omtalt slik i Hammer, m fl. Petroleumsrett:

«Unntaket i petrl. § 3-9 femte ledd tar sikte på de tilfellene hvor det er grunnlag for fortsatt virksomhet idet utvinningstillatelsen – som gir enerett til utvinning – utløper etter 30 eller 50 år. I praksis er det få felter hvor det fortsatt vil være drivverdige ressurser etter så mange år, men slik forlengelse av forlengelsesperioden er for eksempel gitt på Ekofisk, Troll og Snøhvit. Formålet er å sikre rettighetshaveren enerett også i fortsettelsen, fordi han har best kunnskap om forekomsten og innretningene, noe som normalt vil bidra til mest mulig effektiv ressursutnyttelse. Rettighetshaveren vil dessuten normalt ha den største økonomiske interessen i å fortsette virksomheten, og det er – ikke minst – rimelig at rettighetshaveren som har funnet og bygd ut feltet, også får anledning til å avslutte det.»

³ Etter det vi kan se er forlengelsesperioden i 23 konsesjonsrunde satt til 30 år (FP 30) Jf. [Tildeling med arbeidsprogram](#)

⁴ Jf. Ot.prp. nr. 43 (1995–96) s. 37, 1. spalte.

⁵ Tredje ledd ble endret i 2009 for at bestemmelsens ordlyd skulle avspeile gjeldende praksis, jf. Ot.prp.nr.48 (2008–2009). Nåværende [standard for utvinningstillatelse](#) som tildeles ved nummererte konsesjonsrunder, angir også at «Krav om forlengelse (..) kan fremsettes for: De(n) del(er) av utvinningstillatelsen som avgrenser en eller flere petroleumsforekomster påvist ved boring».